

Højesteretsdommer efter Støjberg-sag: Rigsretten kan med fordel gøres mindre

Ifølge højesteretsdommer og dommer i den seneste rigsretssag Jens Peter Christensen kan man med fordel skære ned på antallet af dommere i Rigsretten.

RIGSRETTE INTERVIEW

MORTEN SKÆRBÆK

Når modstandere af den nu overståede rigsretssag mod Inger Støjberg har kaldt Rigsretten politisk med dens sammenblanding af højesteretsdommere og politisk udpegede dommere, har de kunnet hente støtte i en gammel bog.

Nærmere bestemt en doktordisputats fra 1997 skrevet af nuværende højesteretsdommer - og dermed også dommer i den netop overståede rigsretssag - Jens Peter Christensen.

Dengang var han lektor ved Aarhus Universitet og gennemgik alle rigsretssager i danmarkshistorien. I afhandlingen 'Ministeransvar' skrev han blandt andet: »Sammenfattende synes meget således at tale for, at der i forbindelse med en grundlovsændring gøres op med Rigsrettens blandede politisk-juridiske sammensætning«.

Og videre lød det:

»I betragtning af de kvalifikationer og den autoritet, der nødvendigvis må kræves af det organ, der skal dømme i sager vedrørende ministres retlige ansvar, vil det være rigtigst at henlægge opgaven direkte til Højesteret som første og sidste instans«.

I dag - 25 år og en rigsretssag senere - er han mindre sikker på, at det er så dumt endda med politisk udpegede dommere. Det beskriver han i sin nye bog, 'Ministre og embedsmænd - Pligter og ansvar', der udkommer i næste uge.

»Jaaaa ... jeg var jo ung«, ler han på sit kontor, da han bliver stillet over for sine konklusioner fra 1997.

»Jeg har nu fået praktisk erfaring fra rigsretssagen og har fået blik for noget, som jeg ikke rigtig havde blik for før. Der er også noget godt i det med, at der er politisk valgte dommere«, tilføjer han.

Han gamle analyse er »sådan set er den samme«: Domme fra Rigsretten kan miste noget legitimitet, navnlig hvis man kan få mistanke om, at de politisk udpegede dommere har stemt efter partifarve.

»Jeg konstaterer bare, at der i Rigsretten var folk med bred erfaring fra mange forskellige områder, og det er min oplevelse, at det var godt med en så bred sammensætning«.

Han henviser til de uformelle samtaler i de dage, da afhøringerne kørte.

»Vi holdt jo formiddagspause og frokostpause, og vi er jo mennesker og snakker med hinanden. Det betyder jo ikke, at vi sad og voterede hver eneste dag og sagde, hvad vi mente om dit og dat, men der var alligevel en udveksling af synspunkter. Og der er det fint, at man kommer fra lidt forskellige verdener. Og os højesteretsdommere fik afprøvet nogle af vores lidt specielle udtryk. De folketingsvalgte

var meget, meget kvalificerede folk, og det bidrog til udvekslingen af synspunkter«, forklarer han og tilføjer:

»Selve voteringen var meget formel, men efterfølgende ved domsskrivningen var der en mere fri diskussion om, »hvor er vi så henne?«. Det var der også undervejs, uden at det havde en formel karakter. Så jeg synes, at det i sig selv bidrager til kvaliteten af det, der foregår, at der er folk med en anden type erfaring end dommererfaringen«.

En mindre rigsret

Jens Peter Christensen er kendt som landets fremmeste ekspert, når det handler om embedsmænd og ministres pligter. Som højesteretsdommer er det dog ikke så ofte, han kan lokkes til at udlægge teksten i aktuelle sager. Men også på et andet område gør han sig tanker i bogen om Rigsrettens indretning. Han mener, at den med fordel kunne være mindre.

Ifølge ham vil færre dommere i Rigsretten gøre den mindre sårbar. Det kræves nemlig, at alle dommere i en sag er til stede ved alle afhøringer, så hvis bare én dommer havde lagt sig med eksempelvis corona, havde Rigsretten skulle holde pause.

»Så det er sårbart. Der er større sandsynlighed for, at i ud af 30 dommere er syg, end at i ud af 20 dommere er syg, så man kunne godt skalere det ned«, siger han og tilføjer, at en sådan ændring kan klares med en ændring af rigsretsloven, som blot kræver simpelt flertal i Folketinget.

Ud over at Rigsretten er sårbar med så mange dommere, har kritikere af rigsretssagen slået på, at man nærmest tømte Højesteret for dommere, når flertallet af dem pludselig skulle befinde sig i Rigsretten. Også det argument kan ifølge Jens Peter Christensen tale for færre dommere.

“ Det kunne godt gøres smidigere, mindre skrøbeligt og mindre indgribende ”

Det er 'kun' de 15 af Højesterets i alt 18 dommere, der sidder i Rigsretten, og da 2 af de 15 hurtigt blev erklæret inhabile, betød det, at der var 5 dommere tilbage i Højesteret - nok til at køre én afdeling.

»Nu var vi så 'heldige', kan man sige, at der var to, der var inhabile, og så var vi til overflod heldige med, at der var to pensionerede, der kunne komme ind i Højesteret. Dermed var der syv dommere tilbage i Højesteret, og det gjorde, at retten kunne køre for halv kraft«, forklarer han og tilføjer, at højesteretsdommerne i Rigsretten desuden undervejs »spædede til« og behandlede skriftlige sager.

Men han fastholder sin pointe. »Det kunne godt gøres smidigere, mindre skrøbeligt og mindre indgribende, for vi kan jo ikke altid regne med, at der lige er to pensionerede, der er helt vilde efter at komme ind og dømme, eller at der er to inhabile. Og som rigsretsloven er indrettet, skal vi starte med 15«, siger han.

Han henviser til, at grundloven ganske vist siger, at der skal være op til 15 højesteretsdommere - og lige så mange politisk udpegede dommere - i Rigsretten.

»Men det er rigsretsloven og ikke grundloven, der gør, at de alle 15 (30 med de politisk udpegede, red.) skal sidde der. Rigsretsloven kan ændres af et folketings-

■ Jens Peter Christensen kritiserede i 1997, at der er politisk udpegede dommere i Rigsretten. Erfaringerne fra Støjberg-sagen har dog mildnet hans holdning til den sag. Foto: Jacob Ehrbahn

flertal, så man kan ret let sætte det samlede antal ned fra 30 til 24 eller til 20; det ville der ikke være noget problem i, og det kunne nok være fornuftigt nok«.

Om et mindre antal dommere i Rigsretten ville føre til flere rigsretssager, kan man kun gisne om, men Jens Peter Christensen skriver i sin nye bog, at man med en vis ret kan hævde, »at det eksisterende rigsretssystem i praksis er mere egnet som en hindring for, at et retligt ministeransvar gøres gældende, end som et middel til, at det sker«.

»Det er vanskeligt at sige andet, end at det er så stort et apparat at sætte i gang, så i den virkelige verden skal der meget til.

Jeg er ikke i tvivl om, at det i sig selv gør, at man er tilbageholdende, og det viser danmarkshistorien også; den foregående sag var i 1995, og den foregående i 1910, og det er jo ikke, fordi der ikke har været skandaler i mellemtiden«, siger han og tilføjer: »Så størrelsen af retten gør i sig selv, at der skal mere til, end der ellers skulle. Om det så er godt eller skidt, kan enhver have sin egen mening om, men der kommer færre sager, end der ellers ville have gjort«.

Opgør med alvorlighedsbetingelse Kigger man på selve rigsretsdommen fra december, så peger Jens Peter Christensen i sin bog på én ting som principiel.

Rigsretten gør nemlig i sin dom mod Støjberg op med en fejltagelse, som stammer tilbage fra rigsretsdommen i 1995. Dommen mod Erik Ninn-Hansen i Tamilsagen gav nemlig grundlag for at antage, at der gælder en såkaldt alvorlig-

hedsbetingelse. Forstået på den måde, at det i konkrete sager med brud på ministeransvarlighedsloven skulle være op til Rigsretten at vurdere, om overtrædelsen er alvorlig nok til at blive straffet juridisk, eller om det vil være tilstrækkeligt med en politisk reaktion fra Folketingets side.

At den 27 år gamle rigsretsdom er blevet udlagt på den måde, er ikke underligt. Af dommen fremgik det af præmisserne, at »strafansvar må forudsætte, at der er tale om overtrædelser, som alvorligt kan bebrejdes ministeren, og hvor en politisk reaktion må anses for at være utilstrækkelig«.

»Men en sådan forudsætning gælder altså ikke, fastslår den nye dom. Dermed kan man firkantet sagt lettere blive dømt i Rigsretten, end man kunne forledes til at tro efter dommen i Tamilsagen, da det er enhver overtrædelse af ministeransvarlighedsloven, der er strafbar, fastslår Jens Peter Christensen.

BLÅ BOG

Jens Peter Christensen

Født i 1956. Han er dr.jur., lic.jur., cand.jur. og cand.scient. pol.

Har været professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet.

Han har skrevet flere end 100 juridiske og samfundsvidenskabelige artikler. Dertil kommer en række bøger.

Gennem de seneste to årtier har han været formand for udredende og lovforberedende udvalg, der af regeringen og Folketinget har været nedsat for at belyse samspillet mellem ministre og embedsmænd.

Højesteretsdommer siden 2006.

»Rigsretsdommen fra 1995 var ikke alt for heldigt formuleret på dette punkt. Man kunne godt læse den sådan, at det var en betingelse for, at der var en overtrædelse af ministeransvarlighedsloven, at overtrædelsen var tilstrækkelig grov. Og at det var op til Rigsretten at vurdere, om overtrædelsen var så grov, at den kunne bære et rigsretsansvar, eller om det burde have været klaret med et politisk ansvar. Det kritiserede jeg i min disputats fra 1997, men det ændrede jo ikke ved, at Rigsretten havde skrevet, som den havde«, siger han og fortsætter:

»Men sådan er det altså ikke. Det er derimod sådan, at det er fuldstændig op til Folketinget, om der skal rejses sag, og hvis sagen så er rejst, så er det Rigsretten, der skal vurdere, om loven er overtrådt«.

Inger Støjbergs forsvarere slog jo netop i Rigsretten på, at der ifølge Tamilsagen gælder en alvorlighedsbetingelse. Det kan man vel næppe fortænke dem i?

»Nej, det ville jeg også have gjort. Det kan man ikke fortænke dem i. Det var sådan set ret naturligt, at man ville slå på det. Det ville være mærkeligt, hvis man ikke greb det«.

Fordi det var den forståelse, man kunne få af Tamilsagsdommen?

»Ja«.

Han tilføjer dog, at selvom der havde gjaldt en alvorlighedsbetingelse, så havde den ikke reddet Inger Støjberg. Straffens længde på to måneders ubetinget fængsel viser nemlig, at overtrædelsen af ministeransvarlighedsloven var alvorlig.

»Det her var alvorligt, og det ligger i, at der var 24 dommere, der mente, at det skulle give en fængselsstraf på mindst 2 måneder, og de 15 sagde, det skulle være ubetinget. Straffen afspejler alvoren af lovovertrædelsen«.

Og nu vi er ved strafudmålingen, så var der de juræksperter, der efter dommen fastslog, at Støjbergs straf på to måneders ubetinget fængsel var hårdere end de fire måneders betinget fængsel, som Ninn-Hansen fik i sin tid. Det afviser Jens Peter Christensen dog. Spurg, hvem af de to der fik den hårdeste straf, lyder svaret kort og klart, at det var Ninn-Hansen:

»For fire måneder er to måneder mere end to måneder. Så blev Ninn's straf gjort betinget, men det var på grund af helbred og alder«.

msh@pol.dk

20% PLUSRABAT HOS ÖNLING HELE JANUAR

Mangler du garn til dit næste strikkeprojekt?

Hos danske Önling finder du et udvalg af bæredygtigt garn og strikkekits. Önling arbejder ud fra filosofien om, at deres designs skal have lang levetid eller som det hedder i branchen 'slow fashion'.

I januar får Politiken-abonnenter 20% rabat på et udvalg af Önlings egne garner, garnkits samt løsofskrifter og meget mere.

Log ind, læs mere og find rabatkoden på politiken.dk/plus/rabataftaler

Månedens Rabataftale

STRIKKEKIT MED GARN OG OPSKRIFT

POLITIKEN PLUS